

Mi fog történni ma és holnap Brüsszelben?

Dr. Navracsics Tibor

A legvalószínűbb, hogy semmi sorsdöntő. Mégis, ez nem jelenti azt, hogy ne lenne érdemes figyelemmel kísérni a vita menetét, és levonni a tanácskozás végén az esetleges következtetéseket.

2020. július 17-én és 18-án tartja az Európai Tanács a soron következő ülését, amelynek napirendjén a 2021. január elsejétől hatályba lépő többéves pénzügyi keretterv és a gazdasági újjáépítési csomag megvitatása szerepel. A német elnökség céljai ennél nagyratörőbbek. Ők el is szeretnék fogadtatni ezt a két dokumentumot, hogy megindulhasson a részletek kidolgozása. Erre azonban, a tagállamok között feszülő ellentétek [miatt](#), most meglehetősen kevés az esély.

Nézzük, melyek a legfontosabb kérdések, amelyek terítékre kerülnek, és élénk vitákat okozhatnak:

1. Mekkora legyen a többéves pénzügyi keretterv? A 2021-27 közötti hétéves költségvetési időszak első tervezési fázisának legnagyobb kérdése volt, hogy egyáltalán mekkora legyen a költségvetés [főösszege](#). Nagy-Britannia kilépése miatt ugyanis két lehetőség áll fenn: vagy a tagállamok befizetéseit növelik, hogy megtartsák a költségvetés méretét, vagy megtartják a tagállamok befizetéseinek összegét, és ezzel beleegyeznek, hogy kevesebb pénzből finanszírozzák az uniós programokat. A vita mára eldőlni látszik. Nagyjából konszenzus [körvonalazódik](#) az 1074 milliárd eurós főösszeg körül, amely 26 milliárddal kevesebb a Bizottság által tervezettnél. Ugyanakkor nem lehet kizárni, hogy a takarékos négyek – Ausztria, Dánia, Hollandia, Svédország - esetleg [ismét](#) felvetik a költségvetés nagyságának csökkentését.
2. Mekkora és milyen szerkezetű legyen a gazdasági újjáépítési csomag? A Bizottság által tett javaslat 500 milliárd euró támogatásról és további 250 milliárd hitelről szól. A csomag célja szerint azon országoknak nyújtana viszonylag gyors segítséget a talpraálláshoz, amelyek súlyos károkat szenvedtek a koronavírus-járvány következményeként fellépő gazdasági válság során. Itt azonban több frontvonal is [húzódik](#). A takarékos négyek [szeretnék](#) növelni a hitelek és csökkenteni a támogatások arányát a csomagon belül. A déli országok – elsősorban Olaszország, Portugália és Spanyolország - ezt élesen ellenzik. A visegrádi négyek vitatják a folyósítás kritériumrendszerét, aminek eredményeként a tehetősebb déliek lényegesen több támogatást kapnának, mint szerényebb körülmények között élő, ám a járványt jobban kezelő közép-európai társaik. A déliek természetesen ezt is ellenzik, és teljes támogatásukról biztosítják a Bizottság eredeti javaslatát.

3. Innováció vagy felzárkóztatás, avagy hol legyen a többéves pénzügyi keretterv hangsúlya? A tavaly decemberben hivatalba lépett Bizottság azzal a jelszóval [írta át](#) az elődje által előkészített tervezetet, hogy lényegesen nagyobb hangsúlyt akar fektetni a digitális átállás, az innováció és a környezetvédelem problémáinak megoldására. Az ide átcsoportosított pénzek forrásai azonban elsősorban a hagyományos felzárkóztatási szakpolitikák voltak. A kohéziós, a vidékfejlesztési és a regionális fejlesztési források megcsappanása rögtön kiváltotta a közép-európai, majd a déli országok tiltakozását is, akik összefogva létrehozták a Kohézió Barátai nevű csoportot. A velük szemben létrejött takarékos négyek ebben a kérdésben támogatják a Bizottságot, és szorgalmazzák, hogy elsősorban az úgynevezett jövőorientált szakpolitikákra és programokra költsenek az uniós költségvetésből.
4. Kössék-e valamilyen politikai feltételhez az uniós források folyósítását? Az úgynevezett jogállamisági kritériumok kérdése szintén hosszabb ideje [uralja](#) az európai belpolitika vitatereit. Már az előző, Jean-Claude Juncker által vezetett Bizottságnál is felmerült az ötlet, hogy az uniós források folyósítását bizonyos jogállamisági feltételek meglétéhez kössék, mostanra azonban ezt többen is az új pénzügyi időszak egyik alappillérenek tekintik. Azt is mondhatjuk, hogy itt sorakoznak fel legaránytalanabb erőviszonyban az egymással szemben álló felek. A jogállamisági kritériumok bevezetését ugyanis nyíltan csak Lengyelország és Magyarország ellenzi, míg a többi tagállam nyíltan vagy hallgatólagosan támogatja. Mégsem tekinthető teljesen reménytelennek a lengyelek és a magyarok számára a küzdelem. Ahhoz ugyanis, hogy a többéves pénzügyi keretterv megszülethessen, a tagállamok konszenzusára van szükség. Ez pedig azt jelenti, hogy önmagában Lengyelország vagy Magyarország – vagy esetleg mindkettő – vétója megghiúsíthatja az elfogadást. Éppen ezért már többen éreztették annak lehetőségét, hogy mintegy kompromisszumként esetleg elvállasszák egymástól a jogállamisági kritériumok és a többéves pénzügyi keretterv elfogadásának kérdését.

Talán ez a rövid felsorolás is jelzi, hogy milyen nehéz dolga lesz a német elnökségnek, ha konszenzust akar teremteni az ellenérdekelt tagállamok között. A döntésnek pedig hamar meg kell születnie, hiszen a hátralévő négy hónap így is kevésnek tűnik a részletek kidolgozására.

Az idő nyomása ellenére sem valószínű, hogy most bármelyik kérdésben is megnyugtató megoldás születne. A legvalószínűbb tehát, hogy újabb rendkívül Európai Tanács találkozókkal próbálja a német elnökség a döntéshez szükséges összhangot megteremteni.

2020.07.17.

